

STIFTELSEN UPPLANDSMUSEET UNDER 1974

Museistiftelsens huvudmän

Stiftelsen Upplandsmuseets huvudmän är Uppsala kommun, Uppsala läns landsting, Stockholms läns landsting och Upplands fornminnesförening.

Museistiftelsens styrelse

Museistiftelsens styrelse har haft följande sammansättning:

Valda av Uppsala kommun: organisationschef Ivar Lindberg, Uppsala, och bitr. prof. Per Ekman, Uppsala. Suppleanter: kontorist Ingrid Litsner, Uppsala, och docent Stig Björklund, Rasbokil.

Valda av Uppsala läns landsting: landstingsrådet Ragnar Litzner, Uppsala, och fil. mag. Thomas Korsfeldt, Uppsala. Suppleanter: förman Karl Törnqvist, Enköping, och fru Lena Johansson, Faringe.

Valda av Stockholms läns landsting: godsägare Lennart Stiernstedt, Knivsta. Suppleant: tekniker Britt Wrang, Åkersberga.

Valda av Upplands fornminnesförening: direktör Göran Knutsson, Uppsala. Suppleant: fil. lic. Valdis Ordéus, Örsundsbro.

Självskrivna ledamot, sekreterare och museiföreståndare: landsantikvarie Ola Ehn, Uppsala.

Styrelsens ordförande var hr Ragnar Litzner och vice ordförande hr Per Ekman.

Arbetsutskott: ordföranden, vice ordföranden och sekreteraren samt hr Lennart Stiernstedt.

Revisorer: utsedda av Uppsala kommun: föreståndare Eric Ljungberg, Uppsala. Suppleant: 1:ste byråinspektör Sven Edman, Uppsala. Utsedda av Uppsala läns landsting: hemmansägare Björn Norén, Tobo. Suppleant: mättningsman Eric Svensson, Uppsala.

Årsanslag

Upplandsmuseets totala anslag var under år 1974 1 009 308 kronor, därav engångsanslag 88 208 kronor.

Anslagen från de olika huvudmännen fördelar sig sålunda:

Uppsala kommun	440 061 kronor
Uppsala kommun för Disagården	38 300 kronor
Uppsala läns landsting	389 976 kronor
Uppsala läns landsting för Disagården	31 400 kronor
Stockholms läns landsting	91 571 kronor
Upplands fornminnesförening	18 000 kronor

Personal

Museiföreståndare:

landsantikvarie Ola Ehn

Museilektor:

Helena Harnesk fr. o. m. 1.5.1974

Museiintendent:

Helena Harnesk t. o. m. 30.4.1974

Kerstin Berg fr. o. m. 1.5.1974

Ekonomiassistent:

Eivor Maier

Rustmästare:

Åke Gustafsson

Kanslist vid Upplandsmuseets och Upplands fornminnesförenings gemensamma kansli:

Margot Adolphson

Receptionsföreståndare:

Ingrid Starkerud

Kontorist:

Gun Hägg

Receptionister och vakter:

Mariana Broberg

Elsa Hultman

Barbro Kaschajja 20.6 – 23.8

Anna Lundin

Göta Malm

Guider vid museet, timtjänstgöring:

Kerstin Hemmingsson

Håkan Liby

Eva Norenhag-Estberg

Maud Öberg

Städerskor:

Viola Jansson

Gerd Karlsson

Marja Ström

Fastighetsskötare:

Elis Olsson

Extra amanuenser:

Iréne Andersson, 25.4 – 30.9

Kerstin Berg, 1.1 – 5.5

Anni Byström, 15.7 – 31.10

Elisabet Claesson, 15.5 – 6.9
Göran Hedlund, 11.11 – 20.12
Ulla Oscarsson, 12.8 – 31.12
Birgitta Svensson, 11.11 – 6.12
Göran Wallner, 1.1 – 31.1

Vaktmästare på Disagården, timtjänstgöring
Elisabet Claesson

Dessutom har Upplandsmuseet i sin utställningsverksamhet och i programverksamheten på Disagården sysselsatt timanställd personal, ca 24 personer.

Dokumenterande verksamhet

Upplandsmuseet bedriver dokumenterande verksamhet genom att samla in föremål och fotografier som belyser den historiska, kulturella och sociala utvecklingen i Uppland och Uppsala.

Föremålen utgör den viktigaste delen av dokumentationen. Genom dem är det möjligt att förmedla kunskap om hur människor levat och arbetat under olika tider. Men för att föremålen skall kunna sättas in i sitt ekonomiska och sociala sammanhang måste de kompletteras med fotografier, uppteckningar, intervjuer och arkivalier. För denna del av den dokumenterande verksamheten har museet hittills haft mycket små resurser.

Under 1974 har den dokumenterande verksamheten i huvudsak inriktats på uppordnande och katalogisering av de befintliga föremålsamlingarna. Föremålsarkivet har under året fått ytterligare inredning, och närmar sig sin fullbordan. Där förvaras den största delen av museets samlingar, överskådligt uppställda och ordnade så att byggnaden skall kunna fungera som studiemagasin för forskare och även allmänhet.

Jämsides med uppordnandet i föremålsarkivet har föremålen katalogiserats, enligt ett system som möjliggör framtida databehandling. Museet får på detta sätt en systematisk realkatalog och en mer fullständig huvudkatalog. Genom den nya katalogen som nu omfattar ca 2/3 av museets etnologiska föremålsbestånd har man fått bättre möjligheter att överblicka och använda samlingarna, och står på en fastare grund när nyförvärv skall göras.

För att museets befintliga samlingar skulle kunna uppordnas och katalogiseras infördes 1973 ett tillfälligt stopp för nyförvärv.

Upplandsmuseet har hittills endast haft resurser att samla passivt, genom ett selektivt förvärv av de föremål och fotografier som erbjuds museet som gåvor. En aktiv systematisk dokumenterande verksamhet, som med föremål, fotografier och uppteckningar, belyser viktiga och typiska företeelser inom museets verksamhetsområde har inte kunnat bedrivas. I och med att museet under 1974 fick en ny tjänst som museilektor och därmed museiintendenten helt kan ägna sig åt dokumenterande verksamhet, vård och katalogisering har resurserna för dessa arbetsuppgifter väsentligt vidgats.

Trots förvärvsstoppet har några föremål tillförts samlingarna, bl. a. följande: En medeltida fingerring i guld, graverad AVE MARIA, påträffad 1911–12 i

Upplandsmuseets föremålsarkiv. I de nya rymliga lokalerna blir samlingarna överskådliga och lättillgängliga. Foto S. Österberg.

samband med schaktningar inför nybygge på tomten Dragarbrunnsgatan 23 i kv. S:t Per. Postum gåva av fröken Elsa Didner, Uppsala.

En samling högtidskonfekt från slutet av 1800-talet, från Västerlövsta socken. Gåva av fröken Margit Dahlén, Uppsala.

En bål av porslin med dekor målade av Hanna Asch 1910–12. Gåva av fru Hanna Boethius, Uppsala.

En gungstol, ett amerikanskt droppur och fyra tavlor målade av C. A. Dahlqvist efter fotografi. Gåva av fröken Elin Eriksson, Spånga.

En docka från 1860-talet, som tillhört fru Anna Charlotta Tivell, dotter till stadsfiskal Magni i Uppsala. Gåva till minne av fru Angelika Tivell, Uppsala.

En broderad sidenfana från Sjuk- och begravningskassan D G V Uppsala 1902. Överlämnad av Anatomiska institutionen, Uppsala universitet.

Prover av tyg till arbetskläder, av hemspunnen och hemvävd grå yllekypert från Skörsta, Odensala socken. Gåva av fru Öbrink, Skörsta, Odensala.

Genom inköp har Upplandsmuseet som deposition tillförts uppmättningsrit-

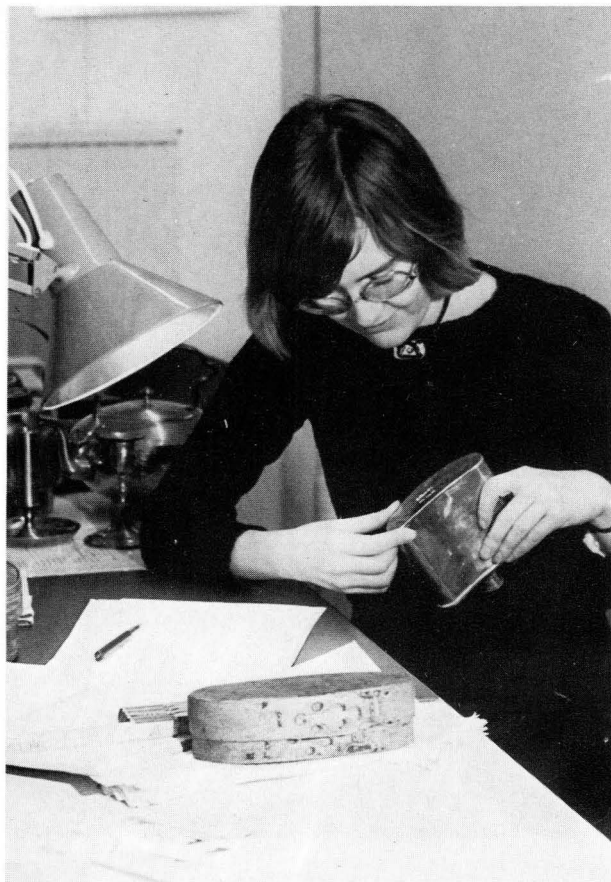

Föremålen är uppställda så att föremålsarkivet skall kunna fungera som ett studiemagasin. Foto S. Österberg.

ningar och foton av en bondgård med centralsvensk plan i Grinda, Torstuna socken. Arbetet har utförts av fil. kand:erna Sören Jansson och Iréne Andersson, Uppsala.

Inventering

Inför ordnandet av en utställning under Europeiska byggnadsvårdsåret 1975 kring vård av byggnader på landet har museet utfört en byggnadsinventering i ett område omfattande delar av Hökhuvud, Börstil och Valö socknar. Området har upptagits som objekt av kulturhistoriskt riksintresse i den fysiska riksplaneringen. Förutom en inventering av bebyggelsen gjordes uppteckningar rörande näringsliv m. m. i det undersökta området. Arbetet har utförts av fil. kand. Birgitta Svensson 11.11 – 6.12 och fil. kand. Göran Hedlund 11.11 – 20.12. Beträffande den dokumenterande verksamhet som bedrivs av Upplands fornminnesförening hänvisas till denna förenings årsberättelse.

Intendent Kerstin Berg arbetar med katalogisering. Varje föremål i Upplandsmuseets samlingar fotograferas och beskrivs efter ett enhetligt system. Foto S. Österberg.

Utställningar

Utställningsverksamhet har bedrivits dels av museet självt, dels av utomstående organisationer som i egen regi visat utställningar på museet. Två olika utställningsprogram genomfördes alltså parallellt.

Antal besökare kan ej anges för resp. utställning eftersom museets besöksstatistik omfattar *alla* personer som går in på museet och numera flera verksamheter i regel pågår samtidigt.

I den nya katalogen motsvaras varje föremål av en blankett i A4-format med ett foto och en kortfattad beskrivning samt uppgifter om föremålets användning och ursprung. Den här blanketten har handtextats för att bli mer lättläst vid publiceringen.

UPPLANDSMUSEET

invnr	<u>13.038</u>	realnr	<u>294</u>	realnr	_____
sakord	<u>SYMASKIN</u>	special- benämning	_____	antal	<u>1</u>
material	<u>Järn</u>	material	<u>Trä</u>	material	_____
teknik	<u>Lackerat</u>	teknik	<u>Bonat</u>	teknik	_____
funktion	_____	tid	_____	motiv	_____
mått	<u>73</u> cm	mått	<u>41.5</u> cm	mått	<u>103</u> cm
mått	_____ cm	måttangiv.	<u>LBH</u>	_____	_____
namn	<u>Husqvarna</u>	sn/stad	_____	by/gård	_____
namn	<u>Wahlman, Clara</u>	sn/stad	<u>Uppsala</u>	by/gård	_____
namn	<u>Wahlman, Ruth</u>	sn/stad	<u>Uppsala</u>	by/gård	_____
namn	_____	land	_____	ort	_____
förv.datum	<u>19690528</u>	signatur	<u>KB</u>	och datum	<u>19730504</u>
_____	_____	_____	_____	för katalogisering	_____

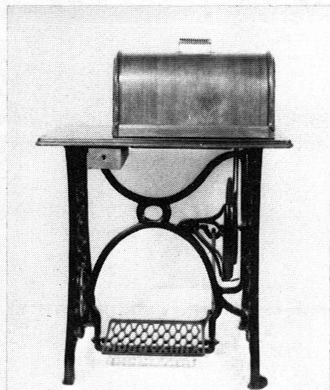
Svartlackerad med gulddekor. Boda av trä med inläggningar i brunt och svart trä. Huv av trä. Av märket FREJA HUSQVARNA. Fårnicklat handtag på huven.

Huven sitter fast. Lådan låst.

Neg nr P 735/9.

Givarinnans mor köpte maskinen på avbetalning i Husqvarnas affär i Uppsala 1900-1901. Modern var sjuksköterska och ensamstående och hette Klara Wahlman (1864-1939). På maskinen syddes barnkläder, linne m.m. En hemsömmerska fröken Thérèse Pettersson, sydde kläder på maskinen när hon kom till familjen.

Gåva den 28 maj 1969 från Fröken Ruth Wahlman, Uppsala.

Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
1 T	1 F	1 F	1 M	1 O	1 L	1 M	1 T	1 S	1 T	1 F	1 S
2 O	2 L	2 F	2 T	2 T	2 S	2 O	2 F	2 M	2 O	2 L	2 M
3 T	3 S	3 S	3 O	3 F	3 M	3 T	3 L	3 O	3 T	3 S	3 T
4 F	4 M	4 M	4 T	4 L	4 T	4 F	4 S	4 O	4 F	4 M	4 O
5 L	5 T	5 T	5 F	5 L	5 F	5 L	5 M	5 T	5 L	5 T	5 F
6 S	6 O	6 O	6 S	6 S	6 S	6 T	6 O	6 F	6 S	6 O	6 L
7 M	7 T	7 F	7 T	7 T	7 O	7 O	7 O	7 L	7 M	7 T	7 M
8 T	8 F	8 F	8 M	8 M	8 T	8 M	8 T	8 S	8 O	8 F	8 S
9 O	9 L	9 L	9 T	9 T	9 T	9 T	9 T	9 M	9 O	9 L	9 M
10 T	10 S	10 S	10 O	10 F	10 M	10 O	10 L	10 T	10 T	10 T	10 T
11 F	11 M	11 M	11 T	11 T	11 T	11 T	11 S	11 F	11 F	11 M	11 O
12 L	12 T	12 T	12 F	12 F	12 M	12 F	12 M	12 T	12 L	12 T	12 F
13 S	13 O	13 O	13 L	13 S	13 L	13 L	13 T	13 F	13 S	13 O	13 T
14 M	14 T	14 T	14 S	14 T	14 F	14 S	14 O	14 L	14 M	14 T	14 L
15 T	15 F	15 F	15 M	15 O	15 M	15 M	15 T	15 S	15 T	15 F	15 S
16 O	16 L	16 L	16 T	16 T	16 T	16 T	16 F	16 M	16 O	16 L	16 T
17 T	17 S	17 S	17 O	17 F	17 M	17 O	17 L	17 T	17 T	17 S	17 T
18 F	18 M	18 M	18 T	18 L	18 T	18 T	18 S	18 O	18 F	18 M	18 T
19 L	19 T	19 T	19 F	19 S	19 O	19 F	19 M	19 T	19 L	19 T	19 T
20 S	20 O	20 O	20 S	20 M	20 T	20 L	20 T	20 F	20 S	20 O	20 T
21 M	21 T	21 T	21 S	21 T	21 T	21 S	21 O	21 L	21 M	21 T	21 T
22 T	22 F	22 F	22 M	22 T	22 O	22 M	22 T	22 T	22 T	22 F	22 T
23 O	23 L	23 L	23 T	23 T	23 T	23 T	23 F	23 O	23 O	23 L	23 T
24 T	24 S	24 S	24 O	24 F	24 T	24 O	24 L	24 T	24 T	24 S	24 T
25 F	25 M	25 M	25 T	25 L	25 T	25 T	25 S	25 O	25 F	25 M	25 T
26 L	26 T	26 T	26 F	26 S	26 T	26 F	26 M	26 T	26 T	26 T	26 T
27 S	27 O	27 O	27 L	27 M	27 T	27 L	27 T	27 F	27 M	27 O	27 T
28 M	28 T	28 T	28 S	28 T	28 T	28 S	28 O	28 L	28 T	28 T	28 T
29 T	29 F	29 F	29 M	29 O	29 T	29 M	29 T	29 S	29 T	29 F	29 T
30 O	30 L	30 L	30 T	30 T	30 L	30 T	30 F	30 M	30 O	30 L	30 T
31 T	31 S	31 S	31 O	31 F	31 S	31 O	31 L	31 M	31 T	31 T	31 T

Det totala omfånget av utbud i form av utställningar och programverksamhet på Upplandsmuseet 1974.

■ = utställningar i egen regi

▬ = utställning i utomstående organisationers regi

○ = programverksamhet i huvudsakligen utomstående organisationers regi

Upplandsmuseets utställningar

Lima

Fotografier från Lima, Dalarna 1885–1930. Utställningen var resultat av en totalinventering av gamla fotonegativ inom ett område av drygt en sockens storlek. Inventeringen är unik i Sverige. Utställningen, som blivit mycket uppmärksam i både svensk och utländsk press, drog stora skaror till museet. Det är angeläget att liknande inventering får göras av Upplandsmuseet.

Produktion: Sven Johansson, Södertälje

1.2 – 31.3

Storstrejken 1909

Utställningen innehöll dels dokumentärt material om själva strejken dels bilder och texter som skildrade arbetarnas bostads- och löneförhållanden, politiska rättigheter etc. vid denna tid.

Produktion: Riksutställningar/Nordiska museet

6.4 – 5.5

Florarna – naturreservat?

En utställning om det stora myrområdet i norra Uppland. Produktion: Studieförbundet Vuxenskolan/Riksutställningar

9.5 – 9.6

Utställningen Lima, fotografier från Lima, Dalarna 1885–1930. Foto Sven Johansson, Södertälje.

Dragspelet

En utställning om vår svenska dragspelstradition.

Produktion: Riksutställningar/Musikmuseet

15.6 – 30.6

Sofia av Länna

En utställning om roslagsjakten Sofia av Länna.

Produktion: Stockholms stadsmuseum

5.7 – 25.8

Bevare mig väl!

Hur och varför inom byggnadsvården.

Utställningen tog upp frågorna varför vi behöver spara äldre byggnader, vilka byggnader vi i så fall skall spara och hur det ska gå till. Med *Bevare mig väl!* ville Upplandsmuseet bereda marken för det Europeiska byggnadsvårdsåret 1975.

Produktion: Sveriges Arkitekturmuseum/Statens råd för byggnadsforskning

29.8 – 29.9

Kläder förr

En utställning av kläder från tre sekler ur Upplandsmuseets stora dräktsamling.

Några nya grepp prövades med denna utställning. Jämte museiföremålen som ju tyvärr inte får vidröras av besökaren utställdes s. k. studieföremål, i det här fallet kläder, som inte är inregistrerade museiföremål och som därför kan få undersökas närmare av besökaren. Under några söndagar fanns en tjänsteman på utställningen för att svara på frågor betr. svensk, särskilt uppländsk

dräkthistoria. Enkla frågeformulär med frågan Vad tycker Du om utställningen? utdelades till skolelever och vuxna besökare.

Resultatet av de nya arrangemangen blev sammanfattningsvis: möjligheten att få ta i studieföremålen uppskattades mycket och gjorde kanske att museiföremålen fick vara i fred, möjligheten att ställa frågor till en tjänsteman utnyttjades litet. Enkätsvaren visade en förtjusning, ja t.o.m. tacksamhet över utställningen som var mycket glädjande.

Kläder förr är en av de mest uppskattade utställningar som museet producerat. Skolorna i Uppsala visade ett överraskande stort intresse för utställningen med besök av 245 klasser.

Produktion: Upplandsmuseet
12.10 – 16.2.1975

Siden, sammet, trasa

Dockor att ta i, klädda i dräkter från 1200-talet och framåt. Utställningen var gjord speciellt med tanke på de synskadade, men vände sig även till seende i alla åldrar. Med denna utställning gjorde museet för första gången något för de handikappade, en grupp bland våra besökare som för övrigt är mycket missgynnad av museet. Eftersom Upplandsmuseet saknar hiss kan varken rullstolsbundna eller andra rörelsehindrade personer ta sig till mer än bottenplanet.

Produktion: Riksutställningar
13.11 – 6.1.1975

Julkrubbor från några invandrarländer

Utställningen som gjordes med hjälp av Invandrarnas kulturcentrum i Uppsala bestod av julkrubbor som lånades in till museet från olika invandrarfamiljer i Uppsala.

14.12 – 12.1.1975

Svarvat och målat – hemslöjd från Erzgebirge, DDR

Utställningen, som bestod av framför allt svarvade och målade träfigurer, gjordes i samarbete med Helmut Rupprecht, Uppsala, DDR:s kulturcentrum samt Kulturarbetarcentrum.

14.12 – 12.1.1975

Jul på Upplandsmuseet

Till Tomas-dagen, 21.12, dukades som vanligt ett julbord efter en beskrivning från Sko socken på 1800-talets mitt. På gården restes ett julträd enligt tradition från Västerlöfsta socken.

Julkort ur Upplandsmuseets samlingar

Utställningen visades i två skyltfönster intill museet. Utställningen kommer att återkomma varje jul.

20.12 – 31.12

Nyårskort ur Upplandsmuseets samlingar

Utställningen visades i två skyltfönster intill museet. Utställningen kommer att återkomma varje nyårshelg.

31.12 – 20.1.1975

Utställningar för vilka andra organisationer
och institutioner stått som arrangör

5.1 – 31.1

Kometer.

Arrangör: Astronomiska observatoriet och Uppsala universitet

22.3 – 7.4

Bahai – informationsutställning.

Arrangör: Uppsala Bahai-samfund

8.4 – 28.4

By i Ghana.

Arrangör: Kursverksamheten

29.4 – 19.5

Ögon i rymden.

Arrangör: Uppsala universitet och Kursverksamheten

31.5 – 30.6

Torghandeln i Uppsala.

Arrangör: Kursverksamheten och NEFA

2.7 – 29.7

Öppna dörren till det förflutna.

Arrangör: Ärkestiftets herdaminnekommitté.

16.9 – 6.10

Folkrörelsearkiven berättar.

Arrangör: Samrådsgruppen för folkrörelsearkiv i Uppsala län

7.10–20.10

Vi kan. En utställning om de psykiskt utvecklingsstördas utbildning, produktion
och skapande verksamhet.

Arrangör: Omsorgsstyrelsen i Uppsala län.

21.10–30.10

Sydamerikas indianer.

Arrangör: Bildningsförbundet i Uppsala län

31.10 – 20.1.1975

Museiföreningen Stockholm–Roslagens järnvägar.

Arrangör: Museiföreningen Stockholm–Roslagens järnvägar

Disagården

Under 1974 har en kryddgård och en kålgård anlagts på Disagården. Anläggningen som planerats av trädgårdsanläggare Sixten Sohnstam, Sigtuna, visar hur en köksträdgård kunde se ut på en uppländsk bondgård vid 1800-talets

mitt. Den nya anläggningen ersätter den trädgård som tidigare funnits på samma plats. Ett häfte på sex sidor A4 »Disagårdens kryddgård och kålgård» har författats av Iréne Andersson och Elisabet Claesson.

Programverksamhet på Disagården

27.5 – 9.9. På Disagården har ordnats söndagsprogram som arrangerats av Upplandsmuseet och Uppsala Ungdomsring i samarbete, vid några tillfällen har kulturnämnden varit medarrangör. Museets amanuens har deltagit vid utformandet av de kulturhistoriskt inriktade programmen. Programmen har varit ett led i museets strävan att levandegöra Disagården genom att dit knyta aktiviteter, vilka har ett direkt samband med den uppländska allmogemiljö Disagården utgör. Gamla Uppsala församling samt Gamla Uppsala Missionskyrka har svarat för de friluftsgudstjänster, som hållits under sommaren.

2.6

Klippa får, spinna ull, växtfärga

Vi fick se hur fåret blev klippt, ullen kardad och spunnen och därefter färgad med växter insamlade från skog och äng för att slutligen vävas. För barnen spelades pjäsen: »Pelles nya kläder».

1 000 besökare.

9.6

Röka fläsk och stoppa korv. Folkmusik

Vi visade allt arbete som förr låg bakom dessa idag så självklara vardagsvaror. Vi fick dessutom höra folkmusik av »Tre Spelmän».

600 besökare.

16.6

Ur uppländska klädkammar

En levande parad av ett svunnet dräktskick. Kåseri och musik i samband med paraden.

300 besökare.

21.6

Midsommarafton

Lekar och folkdansuppvisning.

4 000 besökare.

22.6

Midsommardagen

Lekar, folkdansuppvisning och folkmusik. Friluftsgudstjänst.

2 000 besökare.

30.6

Gammaldans och kämpalekar, skillingtryck

Dans till dragspelstoner på lövad bana. Kämpalekar för stora och små. Mariana Broberg sjöng skillingtryck. Försäljning av kalvost.

2 000 besökare.

202

7.7

Ysta ostar och kärna smör

Färsk mjölk dracks endast i undantagsfall i äldre tid. Främst gavs den till barn och sjuka. För att kunna förvara mjölken måste den förvandlas till smör, ost m. m. Vi fick se hur det gick till att göra ost och smör. Försäljning av hemost och hemkärnat smör.

400 besökare.

14.7

Trä och textil till nytta och lyst. Skillingtryck. Friluftsgudstjänst.

Att vara händig, och kunna tillverka allt som behövdes på gården av trä och textil, var förr ett krav, att göra det prydligt var en självklarhet. Mariana Broberg sjöng skillingtryck.

300 besökare.

21.7

Så bykte vi på

Alla de steg som behövdes för att få smutsig tvätt ren och slät demonstrerades, t. ex. bykning, klappning, mangling och gnidning.

300 besökare.

28.7

Uppländsk folkmusik

En dag fylld av uppländska tongångar. Låtspel av »Tre Spelmän» m. fl. kända uppländska spelmän. Kåseri kring nyckelharpa och folkmusik. Dessutom visades Upplandsmuseets utställning Nyckelharpan.

1 000 besökare.

4.8

Bråka, skäkta, häckla

Vi fick se hur linet måste genomgå en rad olika procedurer för att kunna spinnas. Detta lär oss att förstå den process som ligger bakom tillkomsten av ett stycke lintyg, en process som fortfarande är densamma dock med den skillnaden att den idag utföres av komplicerade, snabbt arbetande maskiner.

700 besökare.

11.8

Röka fisk och torra gäddor, friluftsgudstjänst

Rökt fisk betraktar vi idag närmast som en delikatess. I äldre tid var rökning och torkning några av de procedurer man var tvingad att ta till för att bevara maten. Försäljning av rökt fisk.

700 besökare.

18.8

Sjuskevalappen, folkmusik

En uppvisning av och ett kåseri kring uppländska bygdedanser. Ett sällan återkommande tillfälle att bekanta sig med landskapets danstradition.

450 besökare.

25.8

»Vem skall havren binda»

Hur skörden går till idag vet säkert många, men den arbetsamma procedur som förr låg bakom visade vi genom att skära havren för hand, binda och skyla den. Försäljning av ölsupa.

400 besökare.

1.9

Tröskdag, halmarbete, teater, friluftsgudstjänst

Efter att gårdens skörd bärgats kom tiden för tröskning. Då arbetade man för att människor och djur skulle ha mat under den kommande vintern. Tillverkning av halmfigurer visades. Dessutom framfördes pjäsen »Bomullskläningen» spelad av Uppsala Ungdomsrings teatergrupp.

1 000 besökare.

Programverksamhet

Upplandsmuseets programverksamhet

25.2 – 1.3

Under sportlovsveckan anordnades aktiviteter för barn, målning, klippning, klistring, utklädning, visning av föremål, demonstration av spinning och karding. Fotoutställningen LIMA visades också särskilt för barn.

27.3

Hurtig målning eller varaktig vård. Vad är riktigt och skönt på Uppsalas fasader. Om val av färg, material och metod. Debatt. Samarrangemang med Vårda Uppsala.

Lek på museum.

Under mars-maj ordnades sex lördagar med barnverksamhet.

23.3 Clownspel och dramalek.

30.3 Färglek.

20.4 Dockteater.

27.4 Färglek.

4.5 Clownspel.

18.5 Dockteater.

Samarrangemang med Kursverksamheten och kursen i Dramatik vid Uppsala universitet.

9.6

Utflykt till Florarna. Färdledare: Florarnas tillsyningsman Hans Strand.

Samarrangemang med Studieförbundet Vuxenskolan.

15, 19, 21, 26 och 29.6

I samband med utställningen Dragspelet ordnades fem kvällar dans till dragspelsmusik på lövad dansbana, uppbyggd på museets gård. För musiken svarade Maltes Duo, Svennes Trio resp. Arne Krusings Duo.

På en lövad dansbana utanför museet kunde man dansa till dragspelsmusik hela sommaren 1974. Dansbanan byggdes upp i samband med att utställningen Dragspelet visades. Foto UNT Bild.

25.9

En kväll om byggnadsvård. Föredrag om Varför byggnadsvård och Hur vårda av Bengt Johansson och Kristina Sandström. Diskussion. Inbjudan hade gått ut till dem som inom företag, kommun, landsting och länsstyrelse sysslar med byggnadsfrågor.

12.11

Fästmansgåvor från Hälsingland. Föredrag av Hilding Michelson. Hälsingemusik av Renate Perzon och Gällsbo-Emil Olsson. Samarrangemang med Norrländska Uppsala-gruppen.

17.11

Utställningen SIDEN SAMMET TRASA visades av Birgit Assmundsson-Kindströmer som gjort dockorna. Till denna visning hade inbjudan gått ut speciellt till synskadade i Uppsala.

Programverksamhet på museet för vilken utomstående svarat för arrangemangen

21.1

Gitarrafton.

Arrangör: Kammarmusikföreningen.

17.2

Musiksöndag.

Arrangör: Kursverksamheten.

21.2

Konsert av stråkkvartett.

Arrangör: Kammarmusikföreningen.

27.2

Debatt, underhållning, musik.

Arrangör: Uppsala Kulturkonvent.

11.3

Konsert.

Arrangör: Kammarmusikföreningen.

31.3

Dalaspelmän spelar folkmusik.

Arrangör: Kursverksamheten.

1.4

Konsert.

Arrangör: Kammarmusikföreningen.

21.4

Ringar på vattnet.

Arrangör: Kursverksamheten.

12.5

Musiksöndag.

Arrangör: Kursverksamheten.

31.7

Gammaldans på museets dansbana.

Arrangör: Uppsala Ungdomsring.

7.8

Gammaldans på museets dansbana.

Arrangör: Uppsala Ungdomsring.

14.8

Gammaldans på museets dansbana.

Arrangör: Uppsala Ungdomsring.

206

Utställningen Kläder förr, kläder från tre sekler ur Upplandsmuseets samlingar. Här ett utsnitt ur montern Jugend.
Foto Sven Österberg.

21.8

Gammaldans på museets dansbana.

Arrangör: Uppsala Ungdomsring.

5.9

Konsert.

Arrangör: Kammarmusikföreningen.

17.9

Vad är folkdräkt. Föredrag av Ingrid Bergman, Nordiska museet.

Arrangör: Kursverksamheten.

22.9

Musikonsdag.

Arrangör: Kursverksamheten.

23.9

Konsert.

Arrangör: Kammarmusikföreningen.

24.9

Folkdräkten i sitt socialhistoriska och geografiska sammanhang.

Föredrag av Bo Peterzon.

Arrangör: Kursverksamheten.

1.10

Historiska dräkter. Föredrag av Vanja Brunzell.

Arrangör: Kursverksamheten.

8.10

Enkla kläder. Föredrag av Kerstin Lokrantz.

Arrangör: Kursverksamheten.

13.10

Jerker Sjöblom sjöng Bellman, Sjöberg och Taube.

Arrangör: Kursverksamheten.

21.10

Sydamerikanska indianer. Föredrag, sång, musik.

Arrangör: Bildningsförbundet.

28.10

Pianoafton.

Arrangör: Kammarmusikföreningen.

9.11

Konsert.

Arrangör: Finsk-ugriska föreningen.

10.11

Svante Svärdström berättade, Margareta Jonth sjöng.

Arrangör: Kursverksamheten.

25.11

Konsert.

Arrangör: Kammarmusikföreningen.

2.12

Konsert.

Kammarmusikföreningen.

6.12

Kommunala musikskolans elevkonsert.

Arrangör: Kommunala musikskolan.

208

8.12

Nova-teatern spelade Strindberg.

Arrangör: Nova teatern.

15.12

Julgille.

Arrangör: Kursverksamheten.

Öppethållande m. m.

Museet har 1.10 – 30.4 varit öppet vardagar kl. 12–16, lördagar kl. 11–16, söndagar kl. 12–17. Under tiden 1.5 – 30.9 öppet vardagar kl. 11–16, söndagar kl. 11–17. Disagården har varit öppen, dvs. området tillgängligt, 15.5 – 31.8. Stugorna har endast kunnat öppnas vid amanuensernas visningar onsdag–fredag tre ggr/dag, lördag och söndag sex ggr/dag.

Besöksfrekvens 1974

Totalt antal besökare	82 517
Upplandsmuseet	62 517
Disagården, ungefärlig uppskattning	20 000
Fördelning på olika besökarkategorier:	
Upplandsmuseet	
enstaka besökare	51 562
grundskolor och gymnasieskolor	
antal klasser	350
daghem, antal grupper	24
antal föreningar	21
Lärarygskolan, antal grupper	7
övriga skolor, antal grupper	33
Uppsala universitet, antal grupper	3
studieförbund, antal grupper	16
Disagården	
personer som deltagit i amanuensernas visningar	2 025
skolor, antal klasser	68

Övrigt

Sekreteraren har ingått i den av kommunen tillsatta arbetsgrupp, som handhaft inredningen av Walmstedtska gårdens huvudbyggnad.

Sekreteraren har varit ledamot i Bildningsförbundets i Uppsala län styrelse med museilektor Helena Harnesk som suppleant.

Museilektor Helena Harnesk och intendent Kerstin Berg har ingått i den arbetsgrupp som bildades vid Nordiska museets konferens på Julita gård 1973,

för att diskutera föremålsinsamlingen vid museerna. Arbetsgruppen har sammanträtt tre gånger under 1974.

Museilektor Helena Harnesk har deltagit i 7:e museipedagogiska konferensen på Kävesta folkhögskola, i Sköllersta 21–23.8.

Intendent Kerstin Berg har deltagit i Nordiska museets Bildkonferens på Bohusgården, Uddevalla, 26–28.8 samt i Nordiska museets symposium om skadedjursbekämpning i museer, 5–6.11.

Särskilda yttranden

Museistyrelsen har avgivit yttrande till utbildningsdepartementet över »Utställningar», betänkande avgivet av 1965 års musei- och utställningssakkunniga (SOU 1974:73). Styrelsen har också avgivit yttrande över förslag till stadgar för en ev. blivande samarbetsorganisation för landets museer. Förslaget hade utarbetats av en arbetsgrupp, tillsatt vid möte på Upplandsmuseet den 14 september 1974 med representanter för museistyrelser och motsv. i landet.

Uppsala i mars 1975

Ragnar Litzner
ordf.

Ola Ehn
sekr./museichef